

Тема. Тарас Шевченко. «Мені однаково, чи буду» (з циклу «В казематі»).
Роздуми автора про власну долю, долю України.

Актуалізація опорних знань учнів

1. Перевірка домашнього завдання.

1). Тест.

1. Вкажіть рік народження Т. Шевченка:
 - а) 1812;
 - б) 1814;
 - в) 1816.
2. В якому селі народився Т. Шевченко:
 - а) Кирилівка;
 - б) Моринка;
 - в) Моринці.
3. Вкажіть прізвище пана, в якого Т. Шевченко був козачком:
 - а) Енгельгардт;
 - б) Ширяєв;
 - в) Сошенко.
4. Пригадайте прізвище українського художника, який допоміг Шевченкові стати вільним:
 - а) Ширяєв;
 - б) Гребінка;
 - в) Сошенко.
5. Яку суму грошей вимагав Енгельгардт за Шевченка:
 - а) 2500 карбованців;
 - б) 2000 карбованців;
 - в) 3500 карбованців.
6. Вкажіть прізвище найталановитішого тогочасного художника, який намалював портрет російського поета Василя Жуковського:
 - а) Рєпін;
 - б) Брюллов;
 - в) Сошенко.
7. Вкажіть рік, в якому Т. Шевченко отримав жадану волю:
 - а) 1840;
 - б) 1837;
 - в) 1838.
8. В якому році вийшла перша збірка поезій «Кобзар»:
 - а) 1838;
 - б) 1839;
 - в) 1840.
9. Вкажіть рік, коли Шевченко вдруге прибуває в Україну і задумує створити альбом «Живописна Україна»:
 - а) 1843;
 - б) 1846;

в) 1845.

10. Як назвав Шевченко-поет свій «зоряний час» (1845—1847 рр.):

- а) Кирило-Мефодіївське братство;
- б) період «трьох літ»;
- в) політична діяльність у братстві.

11. Де народився цикл поезій «В казематі»:

- а) Петропавловська фортеця;
- б) Петербурзька в'язниця;
- в) Оренбурзька фортеця.

12. Де поховали Т. Шевченка:

- а) на Смоленському кладовищі в Петербурзі;
- б) на Чернечій горі в Каневі;
- в) на Аскольдовій горі.

Сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Вступне слово вчителя. Історія написання поезій.

—Твори геніальних поетів ніколи не бувають прочитані до кінця.

Що більше пізнаєш справжнього Шевченка, то більше в його творах знаходиш незвіданого. Його феномен залишається до кінця не пізнаним. А чари його слова, мені здається, не будуть розгадані ніколи.

Сьогодні ми спробуємо відповісти на питання: «В чому полягає найвищий прояв справжнього патріотизму?» А допоможе нам у цьому поезія Т. Шевченка «Мені однаково, чи буду ...» із циклу «В казематі».

У період «трьох літ» (1845—1847) Шевченко планує влаштуватися на роботу викладачем образотворчого мистецтва в Київському університеті. Саме тоді знайомиться з письменником Пантелеймоном Кулішем, письменником та істориком Миколою Костомаровим, які були ініціаторами створення таємної організації «Кирило-Мефодіївське братство». Підтримуючи приязні стосунки з відомими українцями, Шевченко стає членом їхньої організації. Його заарештували на Дніпрі 5 квітня 1847р., коли він їхав на весілля до М. Костомарова, де мав бути старшим боярином. Невдала спроба викинути у воду рукописні вірші була долучена до кримінальної справи. Усіх членів цього товариства: М. Костомарова, Т. Шевченка, П. Куліша відправили до Петербурга, де між 17 квітня і 19 травня 1847 р. велося слідство, під час якого Тарас Григорович тримався гідно. У застінках Петропавловської фортеці народився цикл віршів «В казематі», що нараховував 12 поезій: «Ой одна я, одна», «За байраком байрак», «Мені однаково», «Не кидай матері!» – казали», «Чого ти ходиш на могилу?», «Ой три шляхи широкії», «Н.Костомарову», «Садок вишневий коло хати», «Рано-вранці новобранці», «В неволі тяжко», «Косар», «Чи ми ще зійдемося знову», «Згадайте, братіє моя» (дописана у Орській фортеці). Мотив поетичних творів: туга за рідним краєм, захоплення красою рідної природи, самотність, заклик бути вірним народові, Україні, тривожні думки про майбутнє.

Згодом, в Оренбурзі, десь у кінці 1849 р. — на початку 1850 р. він переписав твори за 1847—1850 рр. начисто і об'єднав їх в одну книжечку, яка дістала назву «Мала книжка». Під час обшуку й арешту в квітні 1850 р. Т. Шевченко встиг передати «Малу книжку» своєму приятелю К. Герну, в якого був на квартирі, а той згодом повернув її автору

Написані в час допитів і слідства вірші свідчать, що поет був готовий до найважчих випробувань і не збирався зрікатися України, її народу та Бога. Тому І. Франко називає твори цього циклу перлинами найчистішої поезії. Одну із перлин ми читатимемо на уроці.

2. Прослуховування аудіозапису поезії Т. Шевченка «Мені однаково, чи буду...».

Виразне читання вірша.

Проблемне питання, на яке ми дамо відповідь в кінці уроку: який основний мотив поезії “Мені однаково, чи буду”, його ідейний зміст?

3. Словникова робота за питаннями учнів.

Ідейно-художній аналіз поезії Т. Шевченка «Мені однаково, чи буду...».

1). Слово вчителя.

Чим уважніше вчитуєшся у Шевченкову поезію «Мені однаково, чи буду...», тим виразніше вимальовується перед нами постать поета як національного пророка. Участь у роботі Кирило-Мефодіївського братства дозволила йому простежити пожвавлення національного руху в Україні. Поет розумів, що це тільки початок поступового накопичення визвольної енергії народу. Тому не дивно, що грубе придушення національного руху, розгром таємного товариства спричинили появу вірша «Мені однаково, чи буду...».

2). Дайте відповіді на запитання:

1. Поезія написана після викупу з кріпацтва. Чому ж помирати поет збирається “в неволі”? (Бо він - не кріпак уже, а Україна - поневолена і тому болить йому недоля неньки-Батьківщини. Відкрито пише про гнобителів: “На наший – не свій землі...” - про панство, що гнітить народ.)

2. Що ж байдуже Т.Шевченкові, окрім життя “в Україні”? (Байдуже - людська пам'ять: “Чи хто згадає, чи забуде // Мене в снігу на чужині...”, Байдуже, що “... не пом'яне батько з сином, // Не скаже синові: – Молись, // Молися, сину, за Вкраїну // Його замучили колись. – Байдуже, чи буде // Той син молитися, чи ні...”.)

Закріплення вивченого матеріалу

1. Творча робота. Завдання за варіантами.

Прийом «Групування.» Складіть інформаційне групо: «Що байдуже і не однаково в житті для Т. Шевченка?» Складіть таблицю, опираючись на текст.

Завдання I варіанта. Визначити, що байдуже ліричному герою.

Завдання II варіанта. Визначити, що не однаково ліричному герою.

Т. Шевченку	
байдуже	не однаково
Чи буде жити на Україні,	Як Україну злії люди присплять,
Чи хто згадає про нього, чи забуде,	Лукаві присплять рідний край,
Чи буде син молитись за Україну,	В огні Україну, окрадену, збудять,
В неволі, плачучи, умре	Чи буде молитися син за долю рідного краю

Домашнє завдання

Вивчіть вірш «Мені однаково...» напам'ять. Прочитайте кілька поезій із циклу «В казематі», визначіть ідею віршів.